

Zamítla i další návrh na reformu, jehož autorem byl Jan Antonín hrabě Pergen (1725–1814). Základem Pergenova plánu byly triviální venkovské a malé městské školy, dále školy reálné pro jiná než rolnická povolání a latinská gymnázia. Návrh počítal se státním dohledem a řízením školství.³⁰ Vzorem pro reformu se nakonec stalo vyspělejší školství pruské. Marie Terezie povolala z pruského Slezska školského reformátora, zaháňského opata Johanna Ignaze Felbigeru (1724–1788). Felbiger vystudoval teologii a svou pedagogickou proslulost získal ve městě Zaháň. Jeho tzv. zaháňský neboli normální vyučovací způsob byl založen na poznání a pochopení písmenkové a tabulkové metody, kterou v Berlíně používal pedagog Johann Friedrich Hähn (1710–1789). Felbiger, který byl potěšen kladnými výsledky těchto vyučovacích po-

stupů, vydal příkaz k zavedení nového školního řádu na zaháňské škole v roce 1761. Do Vídně přijel tento reformátor dne 1. května 1774 a již 6. prosince téhož roku byl vydán *Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařsko-královských dědičných zemích* (Allgemeine Schulordnung für die deutschen Normal-Haupt- und Trivialschulen im sämmtlichen k. k. Erbländern).³¹ Obsahoval 79 paragrafů, hovořil o výchově chlapců i dívek, pro něž měly být

Obr. 10: Nejstarší vysvědčení uchovávané ve sbírkách Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského vydala pražská normální škola učitelu Václavu Peršíkovi v roce 1776

zřízeny školy na vesnicích i ve městech. Řád upravoval strukturu elementárních škol, které byly trojího druhu. Vedle **škol triviálních** fungovaly ještě **školy hlavní a normální**.

V jednotřídních nebo dvoutrídních triviálních školách, které sídlily v sídle far nebo i u filiálních kostelů, se měly děti učit číst, psát, čtyřem základním úkonům početním s jednoduchou trojčlenkou, základům hospodaření a ve městech také zna-

29) Šafránek, Jan. *Vývoj soustavy obecného školství v Království českém od roku 1769 do 1895*.

Praha: F. Kytka 1897, s. 2.

30) Gabriel, Václav. *Obrazky ze školství českého a rakouského z uplynulých století*. Praha: Spolek pro vydávání latiných knih českých 1891, s. 92.

31) Tento školní řád platil však jen pro rakouskou polovinu monarchie. Pro Uhry byl vydán roku 1777 řád zvaný Ratio educationis totiusque rei literariae per regnum Hungariae et provincias eidem adnexas.